

Nr 417

Av herr Anderson i Sundsvall, om skydd för partibeteckning.

I lagen om proportionellt valsätt vid val inom landsting, kommunalfullmäktige m. m. föreskrives bl. a. att proportionellt val, som förrättas inom landsting och kommunala fullmäktigeförsamlingar, skall förrättas med valsedlar samt att valsedlarna före namnen skall upptaga partibeteckning (partinamn eller annan beteckning i ord för viss grupp av väljande eller för viss meningsriktning).

Lagen föreskriver alltså att partibeteckning skall användas men innehåller icke några bestämmelser om skydd för partibeteckning, d. v. s. förbehåll för visst parti eller viss meningsriktning att använda viss partibeteckning utan obehörigt intrång av annan meningsriktning, som deltar i valet. Frånvaron av bestämmelser härutinnan gör det möjligt för parti eller meningsriktning att — utan att överenskommelse därom träffats — utnyttja annat partis väljarbeteckning i syfte att därigenom tillskansas sig mandat, som partiet numerärt icke är berättigat till.

Det kan betraktas som en självklar sak, att olika åsiktsriktningar vid val i kommunala församlingar skall respektera varandras väljarbeteckningar. Så är emellertid icke alltid fallet.

1950 års folkomröstnings- och valsätsutredning har verkställt den utredning som föregått nu gällande lagstiftning. I betänkandet *Om proportionella val inom kommunala representationer m. m.* (SOU 1954: 17) säger utredningen ingenting om skydd av väljarbeteckning i sådana sammanhang, som här beröres, men i ett annat sammanhang (angående sammanräkningsmetoden) anför utredningen: »Bland de allmänna krav som måste ställas på en godtagbar sammanräkningsmetod är vidare att uppmärksamma, att den så vitt möjligt icke skall giva rum för *slumpmässiga valutslag* eller locka till *taktiska valmanipulationer.*»

För att sammanräkningsmetoden skall fungera på det sätt som man vid förarbetena till lagstiftningen avsett, förutsättes emellertid att partibeteckningarna respekteras. I annat fall kan just sådana slumpmässiga valutslag, som utredningen velat undvika, komma att inträffa.

Det finns troligen flera sätt att utan alltför mycket krångel åstadkomma skydd för partibeteckningarna vid proportionella val inom kommunala representationer. En framkomlig väg vore möjligen att i lagen intaga bestämmelser om att partierna eller meningsriktningarna före valets början

vore skyldiga att till valförrättaren, ordföranden, anmäla den partibeteckning, som partiet eller meningsriktningen ämnade använda, samt att redan anmäld partibeteckning därefter vid valet icke finge nyttjas av annan meningsriktning.

I anslutning till det anförda får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om förslag till sådan ändring i lagen om proportionellt valsystem inom landsting, kommunalfullmäktige m. m. att partibeteckning, som avses i 3 § nämnda lag, måtte beredas skydd mot obehörigt utnyttjande.

Stockholm den 27 januari 1960

John R. Anderson

Nr 418

Av herrar **Holmberg** och **Hagberg**, om viss vidgning av direktiven för författningsutredningen.

Opinionen för rättvisa åt kvinnorna har äntligen lett därhän att Landsorganisationen i den nu pågående avtalsrörelsen formulerat kravet om de särskilda kvinnolönernas avskaffande ur kollektivavtalen. Den aktuella likalönsdebatten visar emellertid att arbetsgivarna inte ens är beredda att gå med på detta första steg till rättvisare lönesättning för kvinnorna. Man söker redan vägar att i praktiken sabotera de resultat som kan komma att uppnås på förhandlingsvägen. Således aktualiserar man en arbets- och meritvärdering som bygger på fortsatt diskriminering av den kvinnliga arbetskraften. Som argument härför anföres bl. a. att kvinnornas yrkesverksamma tid i regel är kortare än männens. Att så är fallet sammanhänger främst med det faktum att kvinnorna såsom mödrar, vårdare och fostrare av barnen utför en av de allra viktigaste arbetsinsatserna i samhället — en arbetsinsats av grundläggande betydelse även för nyrekryteringen till arbetslivet.

De senaste årens utveckling har visat att arbetsgivarna blir allt mindre benägna att vidta åtgärder som kunde göra det lättare för kvinnorna att förlänga sin yrkeskarriär. Det är inte bara lönesättningen och de bristande sociala åtgärderna för barntillsyn och oviljan att inrätta deltidstjänster, som bidrar till att upprätthålla kvinnornas diskriminering på arbetsmarknaden. En bidragande orsak är en slentrianmässig och kortsiktig rekryteringspolitik hos privata och offentliga arbetsgivare. Inte ens i den statliga